Asiantuntijalausunto

Päivämäärä: 16.5.2024

Salojärvi
Tieto- ja turvallisuusosasto / Kuluttajapalveluyksikkö

K 6/2024 vp: Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2023

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993, Yle-laki) mukaisesti hallintoneuvoston on annettava vuosittain eduskunnalle kertomus Yleisradion julkisen palvelun toteutumisesta sekä ohjaus- ja valvontatehtäviensä toteuttamisesta. Hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2023 antaa kattavan kuvan Ylen toiminnasta, palveluista ja hallintoneuvoston tehtävistä sekä mediamarkkinasta.

LVM:llä ei ole huomautettavaa hallintoneuvoston kertomukseen, mutta täydentää osaltaan kertomuksessa mainittua medianvapaussäädöstä koskevaa kohtaa.

Medianvapaussäädös (*Media Freedom Act, MFA*)

Hallintoneuvoston kertomuksen mukaisesti EU:n parlamentti, neuvosto ja komissio pääsivät vuoden 2023 lopussa alustavaan yhteisymmärrykseen asetusehdotuksesta, jonka tavoitteena on turvata median riippumattomuutta ja monimuotoisuutta koko EU:n tasolla. Medianvapaussäädös ([EU] 2024/1083) hyväksyttiin parlamentin ja neuvoston toimesta keväällä 2024 ja julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 17.4.2024.

Kuten kertomuksessa on tuotu esiin, säädös sisältää myös julkisen palvelun yleisradiotoimintaa koskevia säännöksiä. Säädöksen 5 artikla (*Julkisen palvelun medioiden riippumatonta toimintaa koskevat suojatoimet*) velvoittaa jäsenmaat säätämään kansallisella tasolla avoimista, puolueettomista, syrjimättömistä ja oikeasuhtaisista perusteista, joiden perusteella julkisen palvelun medioiden johtajat ja johtokunnan jäsenet on nimitettävä. Lisäksi jäsenmaiden tulee säätää perusteista tilanteisiin, joissa kyseiset jäsenet erotetaan toimestaan ennen toimikauden päättymistä. Säädöksen johdanto-osion mukaan suojatoimien tulee koskea niitä johtajia ja johtokunnan jäseniä, jotka osallistuvat toimituksellisia linjauksia koskevaan päätöksentekoon.

Lisäksi säädöksen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että julkisen palvelun rahoitusmenettelyillä taataan, että julkisen palvelun medioilla on riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat taloudelliset resurssit, jotta ne voivat täyttää julkisen palvelun tehtävänsä sekä kehittyä tässä tehtävässään. Taloudellisten resurssien tulisi myös taata julkisen palvelun medioiden riippumattomuus. Jäsenvaltioiden on nimettävä velvoitteiden soveltamisen seurantaa varten yksi tai useampi riippumaton viranomainen tai elin tai otettava käyttöön mekanismeja, joihin hallituksilla ei ole poliittista vaikutusvaltaa, sekä julkaistava kyseisen seurannan tulokset.

Liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan nykyinen kansallinen lainsäädäntö, kuten Yle-laki, ei täytä kaikilta osin medianvapaussäädöksen velvoitteita. Ministeriön alustavan arvion mukaan

kansalliseen lainsäädäntöön tulisi lisätä toimituksellisesta sisällöstä vastaavien johtajien valintakriteerit ja irtisanomisperusteet. Medianvapaussäädös tulee pääsääntöisesti voimaan elokuussa 2025.